

VYJÁDŘENÍ

pro poskytovatele sociální služby osobní asistence, pečovatelská služba a odlehčovací služba k nové základní činnosti

„Pomoc při zajištění bezpečí a možnosti setrvání v přirozeném sociálním prostředí“

(§ 35 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění)

Bližší vymezení základní činnosti viz prováděcí vyhláška č. 505/2006 Sb.: „**dohled, aby osoba závislá na pomoci nezpůsobila ohrožení sobě ani svému okolí**“.

Jelikož mezi poskytovateli sociálních služeb, kterých se zajištění nové základní činnosti týká, začala kolovat jakási „metodika nových úkonů“, přistoupili jsme ke zpracování krátkého vyjádření k této nové základní činnosti, kterou musejí s účinností od 01.07.2024 poskytovatelé sociálních služeb při poskytování sociální služby osobní asistence, pečovatelská služba a odlehčovací služba zajistit.

V první řadě bychom chtěli uvést s odkazem na samotné vyjádření se vrchní ředitelky Sekce rodinné politiky a sociálních služeb MPSV Mgr. Bc. Zdislavy Odstrčilové, v rozhovoru pro Zdravé Zprávy, že dohled nad osobou znamená, že pečovatelka „přijede a jenom se podívá, zda je všechno v pořádku, jestli dotyčný člověk něco nepotřebuje a zase odjede“. Neztotožňujeme se s plošným výkladem, který se k nám dostal a který se opírá o skutečnost, že zákonem není stanovena časová dotace dohledu, tudíž se může jednat i o přítomnost pracovníka u uživatele služby v rozsahu více hodin.

V této souvislosti se odkazujeme na právní výklad ([Odpovědnost při poskytování sociálních služeb | epravo.cz](#)), který byl dovozen judikaturou, neboť zákon nenabízí definici slova „dohled“, ani vodítko k jeho výkladu, která stanovila, co dohledem rozumět nelze. „Dohledem není možno rozumět takový dohled, který by byl za normálních okolností vykonáván stále, nepřetržitě a bezprostředně (na každém kroku), neboť v takovém případě by byla zákonem předpokládaná možnost zproštění odpovědnosti těchto osob prakticky vyloučena.“

Soudy nepožadují po pracovnících v sociálních službách 24hodinový dohled nad každým uživatelem. Takový dohled by ani nebyl reálně možný a zcela by vyloučil ústavní právo uživatele na soukromí.

Rovněž veřejný ochránce práv se výkladem pojmu zabýval a došel k závěru, že přiměřené riziko je přijatelné a že „pokud lze osvědčit, že u konkrétního klienta bylo uděláno vše proto, aby k žádné újmě za normálních okolností nedošlo, nelze např. za úraz činit odpovědným pracovníky ústavu.“ Veřejný ochránce práv varuje i před přístupem, kdy by poskytovatel sociálních služeb praktikoval pojistky ve smyslu „když klient nikam nepůjde, nemůže se mu nic stát,“ neboť ty vedou k nepřiměřenému

omezování autonomie klienta. Takový postup může dle ombudsmana nastat až po vyčerpání jiných, méně omezujících prostředků či kroků. ([Nalezené detail | Evidence stanovisek ombudsmana \(ochrance.cz\)](#) – str. 14).

Jak minimalizovat rizika?

- Předně je nanejvýš vhodné věnovat velkou pozornost interním směrnicím, ve kterých budou důsledně popsány povinnosti zaměstnanců a vedoucích pracovníků.
- Dodržování povinností, které mají vést k eliminaci možných škod, a pokynů nadřízených pracovníků, by měl zaměstnavatel vhodným způsobem kontrolovat a zaměstnance pravidelně proškolen.
- Poskytovatel služby by měl kvalitně zpracovávat individuální plány uživatelů. Mohou být významným vodítkem k posouzení, zda v daném případě byl nebo nebyl zanedbán náležitý dohled.
- Při přijetí uživatele do péče by měl poskytovatel získat co nejvíce informací o uživateli, jeho chování, rizikových situacích a schopnostech. Není však vhodné spoléhat pouze na tyto informace, neboť v praxi dochází k tomu, že mohou být zkreslené (např. schopnosti uživatele jsou nadhodnoceny, aby jej poskytovatel do péče přijal). Poskytovatel má tedy činit poznatky i z vlastních zkušeností s uživatelem, přičemž poskytovatel je odborníkem a měl tak tedy činit s odbornou péčí.

Současně připomínáme, že v dnešní době již existuje celá řada **asistivních technologií**, které pomáhají lidem se speciálními potřebami, vyššími nároky na péči a seniorům dosáhnout co největší samostatnosti ve svém každodenním životě. Tyto technologie zahrnují širokou škálu zařízení a služeb, od jednoduchých pomůcek až po sofistikované systémy (telefonní ústředny, digitální telefony, sos tlačítka, domácí monitorovací systémy, schopné detekovat pády, náhlé změny ve zdravotním stavu, pohyb mimo obydlí, datové zásuvky, vysílače signálu, a další).

[Mezinárodní konference Využití asistivních technologií pro rozvoj a kvalitu sociálních služeb – Rozvoj a podpora modelů kvality pro systém sociálních služeb \(mpsv.cz\)](#)

V Ústí nad Labem, dne 01.10.2024

Čerpáno:

[Odpovědnost při poskytování sociálních služeb | epravo.cz](#)

[Novela o sociálních službách bude platit nejspíš od roku 2024 - zdravezpravy.cz](#)